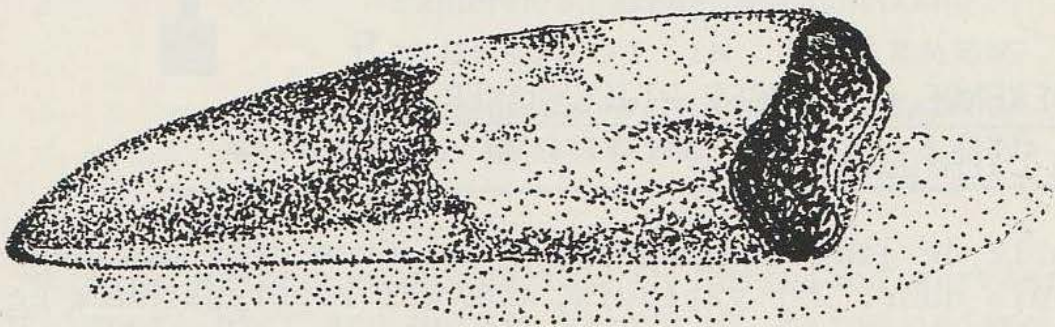


TWEE BIJZONDERE VONDSTEN UIT REEUWIJK

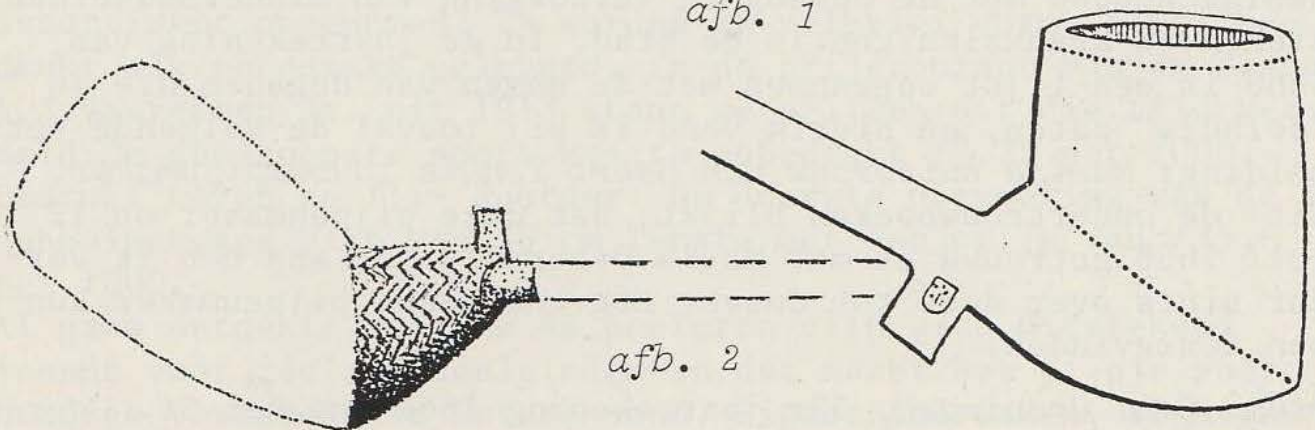
door Maarten en Ruud Stam

Bij de reconstructie van de afslag Reeuwijk van de A 12 in het jaar 1987 is een groot aantal fragmenten van pijpen gevonden. De vondst had deels het karakter van een soort stort, deels betrof het los materiaal. Van een echte stort was geen sprake, maar wel van een laag met daarin een groot aantal pijpfragmenten van rond 1730, delen van pijpenpotten, delen van ringen, delen van trompetten en pijpenklei. De koppen waren voor het grootste deel zogenaamde trechterkoppen met een veelheid aan hielmerken. Waarschijnlijk was een en ander afkomstig van meerdere pijpenmakers. Het gestorte materiaal lag in banen van geringe diepte in de bodem.

In een van deze banen is een vuursteen gevonden. (*afb. 1*). Deze vuursteen is ca 6 cm lang. Op het dikke deel is de natuurlijke ruwe buitenkant van de vuursteenknol zichtbaar. De vuursteen behoort tot de hardste soort, is zeer donker - bijna zwart - van kleur en de breuk aan de achterzijde is glasachtig. De hardheid van deze steensoort is groter dan die van ijzer. De punt is geslepen en gepolijst. Aan de onderzijde van de punt komen enige vlakjes voor. Vermoed kan worden, dat deze steen gebruikt is voor het glazen van pijpen en als goedkope vervanging van agaat gediend heeft.



afb. 1



afb. 2

afb. 3

Een tweede vondst uit Reeuwijk waarvan melding te maken is, is een pijpfragmentje dat ons voor puzzels geplaatst heeft. Dit fragment heeft een glad afgesneden ketel. Als je je dit pijpje in zijn huidige vorm met steel voorstelt, zou bij het roken de tabak eruit vallen. Vermoedelijk is hier echter sprake van een omgezette kop waarvan de bovenhelft af is. Als wij ons voorstellen, dat het omgezette deel van de kop er nog aan zit, dan ontstaat een pijp zoals indicatief aangegeven op *afb. 2* met de hiel naar boven. Opgemerkt zij dat de pijp anders is doorgesneden dan bij de omgezette koppen zoals wij die kennen uit bijv. de 19e eeuw. Opvallend is dat de aanwezige inkervingen - in visgraatpatroon - met de hand zijn aangebracht. Het fragment is afkomstig van een ovoïde pijp. Het hielmerk is *de gekroonde 67*. Datering rond 1750. De pijpenmaker is derhalve vermoedelijk Michiel Potter (1724-1768).

Als de reconstructie klopt dan zouden we hier wel eens te maken kunnen hebben met een pijp die als grap of als extra pijp bij een gros pijpen werd gedaan. En hierbij doet zich de vraag voor, of meer van dergelijke pijpen bekend zijn. Indien dit zo is, zouden wij dit graag vernemen.

Voor de duidelijkheid geeft *afb. 3* een omgezette pijp zoals die voorkomt in een catalogus van de firma P. van der Want Gz. (N^o P 43 met een steellengte van 50 cm. Merk *gekroonde WS*)

(Met dank aan Bert van Mourik voor het tekenwerk)

EEN NOG ONBEKENDE GRONINGER PIJPENMAKER

door ~~Arnold Carmiggelt~~

~~Onlangs nam ik de jaarrekeningen van het Groninger St. Geertruidsgasthuis door. Dit gasthuis, ook wel Pepergasthuis genoemd, werd in 1405 gesticht en heeft zich een aantal eeuwen beziggehouden met de opvang en verzorging van minderbedeelden, zieken en krankzinnigen in de stad. In de jaarrekening van 1668 is een lijst opgenomen met de namen van degenen die in 't "dolhuis" zaten, en hierin vond ik bij toeval de volgende vermelding: *Marije huisvrouw van Geert Tonnis toubaspijpmaker*. Uit de ondertrouwboeken blijkt, dat deze pijpenmaker op 12 juli 1658 getrouwd is met Maria Osebrants. Helaas heb ik verder niets over deze tot dusver nog onbekende pijpenmaker kunnen terugvinden.~~

~~Bron: G.A. Groningen, 52r jaarrekening 1668 van het St. Geertruidsgasthuis.~~